

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СИСТЕМНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АПН УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Науково-методичний збірник

Київ 1994

Ва 562 236

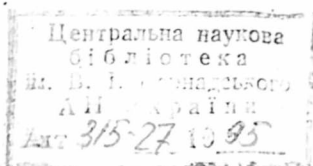
445/56 - 228 +
17984.1 243 + 15341.1 243

Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти: Науково-методичний збірник / Ред. кол.: І.А.Зязюн /голова/ та ін. - К., 1994. - 384 с.

У науково-методичному збірнику вміщено матеріали, присвячені питанням розробки і широкого впровадження в педагогічну практику вищих, середніх і професійно-технічних навчальних закладів нових технологій, використання у підготовці спеціалістів усіх рівнів і багатьох професій історико-педагогічного, сучасного вітчизняного і зарубіжного досвіду /США, Японії, Німеччини, Франції та ін./, а також різноманітних інноваційних форм і методів навчання й виховання учнівської і студентської молоді, застосування електронно-обчислювальної техніки. Окреме місце займають матеріали з педагогічної і спеціальної психології, гуманізації освіти, ролі народознавства, краєзнавства, історії України в цьому процесі.

Редакційна колегія: В.Ю.Биков, В.П.Головінов, А.М.Гуржій,
О.С.Дубинчук, В.О.Зайчук, І.А.Зязюн /голова/,
В.К.Майборода, Н.Г.Ничкало /заст.голови/,
А.М.Пилинська, Є.М.Судаков, Г.М.Цибульська

ISBN 5-7763-2572-2

С

Інститут системних досліджень освіти;
Інститут педагогіки і психології професійної освіти АНУ України, 1994

викладачі професійно-технічного циклу. Однак навчальні плани складені так, що більшість тем із спецтехнології або електротехніки вивчаються раніше, ніж на уроках фізики чи хімії.

Тому напрошується висновок – для якісного вивчення всіх тем предметів професійно-технічного циклу необхідно розділи фізики вивчати на I курсі, електротехніку – після розділів фізики, а саме на II курсі. Коригування навчальних планів доцільно зробити за рахунок зменшення кількості годин на I курсі виробничого навчання та спецтехнології.

Наслідком спільної роботи викладачів загальноосвітнього і професійно-технічного циклів, майстрів виробничого навчання повинні стати програми з фізики, хімії, математики з фаховою спрямованістю, де встановлені зв'язки між основними розділами цих предметів та спецтехнологією, матеріалознавством, електротехнікою тощо.

Професійна спрямованість повинна забезпечуватися на різних етапах уроку і реалізуватися у різних видах навчальної діяльності учнів. Найбільш традиційною формою, що не порушує системи викладу матеріалу з базового предмета, є розв'язання задач виробничо-технічного змісту.

Практика і досвід застосування задач і питань з професійною спрямованістю на уроках фізики, хімії, математики доводять, що вони активізують пізнавальну діяльність учнів, розвивають фахову зацікавленість і сприяють тому, що учні усвідомлюють, як знання з фізики, хімії, математики використовуються в практичній роботі.

Розв'язання спеціально дібраних задач, проведення навчальних екскурсій у майстерні училища і цехи базового підприємства, включення в інструкції лабораторних робіт питань про застосування фізичних, хімічних та математичних закономірностей у фаховій діяльності учнів, введення у фізичний практикум робіт, пов'язаних з отриманим фахом, допоможе у здійсненні професійної спрямованості викладання предметів природничо-математичного циклу.

І.Т.Горбачук, В.П.Сергієнко, М.І.Шут
/Київ/

НОВА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ В КУРСІ ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИКИ

Як свідчить практика роботи вищих педагогічних закладів, використання лише традиційних дидактичних засобів і методів не повністю

забезпечує активне оволодіння знаннями, інтенсивний розвиток самостійної пізнавальної діяльності та індивідуальних здібностей майбутніх учителів фізики.

За цих умов важливого значення набуває впровадження прогресивних дидактичних систем, зокрема модульного навчання і комп'ютерного супроводу навчального процесу. Модульне структурування навчального матеріалу сприяє конкретизації змісту навчання, діяльності студентів і викладачів. Інтегруються різні форми і види навчання. Кожен модуль оснащується комплексом різноманітних дидактичних засобів, які забезпечують наочність матеріалу і сприяють досягненню конкретних цілей навчання. Модулі, вміщуючи цільову програму дій, банк інформації та методичних вказівок для його засвоєння, змінюють характер взаємовідносин між викладачами і студентами. Рівноправна взаємодія викладача і студента, перехід управління до самоврядування забезпечують активну позицію останнього в засвоєнні знань, у виробленні вмінь і навичок. Функції викладача при цьому можуть варіюватися від інформаційно-контролюючих до консультативно-координуючих на основі індивідуального підходу до кожного студента.

Системоутворюючою ланкою таких дидактичних систем є модульне структурування навчального матеріалу кожного розділу курсу загальної фізики. Це передбачає поділ програмного матеріалу на блоки логічно пов'язаних тем виділенням основних понять і застосуванням методу графів для встановлення логічних зв'язків між ними.

Важливим елементом таких систем є педагогічний контроль. Його такі нові форми, як автоматизоване тестове опитування і рейтинг впроваджені нами в навчальний процес і, як показав педагогічний експеримент, у гармонійному поєднанні з традиційними методами контролю мають право на існування.

За таких підходів до змісту і методів навчання виникає потреба у свідомому конструюванні навчально-виховної системи з метою перетворення її в свого роду виробничо-технологічний процес із наперед запроєктованим результатом або, іншими словами, створення нової технології навчання. Під новою технологією навчання розуміють комплекс навчально-виховних, організаційно-методичних, матеріально-технічних та інших заходів, що сприяють переходу від репродуктивного до продуктивного типу навчання і охоплюють як усю систему підготовки спеціалістів, так і її найважливіші елементи, включаючи насамперед конкретні види навчальних занять. У новій технології навчання цент-

ральним елементом є самостійна робота. Основна увага при цьому переноситься з екзаменів на навчальний процес.

Нова технологія навчання спрямована на виховання мотиваційно-потребнісної сфери студента. Для розвитку цієї сфери забезпечується чітка система змісту навчального матеріалу та організації пізнавальної діяльності для його засвоєння. Курс загальної фізики у даній технології навчання розглядається як особлива конструкція, центральне проблемне завдання якої – не пристосовувати науковий зміст курсу до наявного рівня мислення студентів, а навпаки, формувати новий, науковий стиль мислення через орієнтовну основу діяльності і розширення наукового світогляду студентів.

Впроваджуючи нові дидактичні методи і засоби, ми намагалися виконати головне завдання – створити стимулююче середовище, яке надає студентові можливість думати, аналізувати, експериментувати і осмислювати навчальний матеріал в індивідуальному темпі і режимі.

Р.С.Гуревич
/Вінниця/

НАСТУПНІСТЬ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ

Аналіз стану наступності, який ми здійснили в ПТУ Вінницької області за допомогою ряду методів дослідження /спостереження, анкетування, констатуючий експеримент/, засвідчив, що рівень наступності школи і ПТУ все ще досить низький. У нашому дослідженні мова йде про забезпечення наступних зв'язків між змістом загальної освіти у школі і професійної підготовки у ПТУ. Саме зміст освіти набуває вирішального значення при відборі методів навчання, його засобів та організаційних форм.

Актуальність цього положення зумовлена тим фактом, що майстри виробничого навчання і викладачі ПТУ практично не знайомі із змістом освіти в школі. У свою чергу вчителі шкіл мають лише приблизну уяву про вимоги, які ставляться до змісту освіти в училищах, особливо у тих, які готують робітників із сучасних професій.

У сучасній педагогічній літературі зазначається, що результати, одержані у процесі дослідження проблеми наступності в навчанні, мають фундаментальне значення. Зокрема, вони можуть відіграти важливу роль при вдосконаленні діючих програм, підручників і навчаль-